

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausunto
21.03.2019

1/2
TEM/492/00.06.01/2019

Viite: lausuntopyyntö STM/137/2019

MUISTIO: NÄKÖKULMIA LÄÄKEHOITOON JA LÄÄKKEIDEN JAKELUUN LIITTYVISTÄ MUUTOSTARPEISTA

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut muistion "Näkökulmia lääkehoitoon ja lääkkeiden jakeluun liittyvistä muutostarpeista", jonka tarkoituksena on tarjota kaikille apteekki- ja lääkeasioista kiinnostuneille yhtäläinen kuva tilanteesta. Muistio on valmisteltu virkamiestyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ja siinä on keskitytty järkevän eli rationaalisen lääkehoidon ja maakuntamalliin perustuvan sote-uudistuksen edellyttämiin muutostekijöihin.

Vaikka juuri päättyvässä olevalla hallituskaudella ei toteutettukaan kaavailtua laajaa maakuntamalliin pohjautuvaa sote-uudistusta, työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) haluaa edelleenkin kiirehtiä lääkehuoltoa ja erityisesti lääkkeiden vähittäismyyntiä koskevien uudistusten käynnistämistä.

TEM on viime vuoden lopussa lausuntokierroksella olleen Apteekki II toimenpiteitä koskevan arviomuistion osalta esittänyt keskeisiä tavoitteita tulevalle uudistukselle. Viittaamme siten tältä osin aiemmin lausumaamme (TEM/1862/03.01.08/2018).

TEM yhtyy muistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan lääkehoitoa ja lääkejakelua ja niiden muutostarpeita tulee arvioida kokonaisuutena. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö uudistuksia voitaisi aloittaa jo asteittain. Myös nykyistä ohjaus- ja rahoitusjärjestelmää on arvioitava kriittisesti. Maakuntamallin jäätyä toteuttamatta, on arvioitava muita vaihtoehtoja kustannustehokkaan ja nykyistä keskitetymmän rahoitusvastuun toteutumiseksi. Uudistusten onnistuminen edellyttää myös digitaalisten työvälineiden käyttöönottoa ja yhtenäisen tietopohjan luomista.

Lääkekorvausjärjestelmää tulee luonnollisesti arvioida myös osana seuraavan hallituksen kehittämää sote-palvelujen kokonaisuutta. Lääkehoidossa esimerkiksi sairaalalääkkeiden ja avohoidon lääkkeiden osalta tulee olla nykyistä yhtenäisemmät periaatteet ja kustannusvastaavuus riippumatta siitä tuleeko uusi malli pohjautumaan joiltain osin myös yksityiseen tuotantoon vaiko pelkästään julkisesti omistetun tuotannon varaan. Kustannuksiin voidaan vaikuttaa lukuisilla eri keinoilla, kuten lisäämällä esimerkiksi lääkkeiden määräämistä koskevia

velvoitteita (biosimilaarien määrääminen, sairaalalääkkeiden kustannus-
tehokkaampi hankintamenettely). Keskeistä on myös turvata lääkkeiden
käyttäjälle kohtuullinen hintataso.

Muilta osin TEM toteaa, että seuraavat yllä mainitussa lausunnossa
esitetyt seikat ovat edelleen ajankohtaisia siitä riippumatta, millainen
kokonaisuus uudesta sosiaali- ja terveyspalvelujen mallista muodostuu:

Nykyinen lääkkeiden vähittäismyyntin lainsäädäntö rajoittaa liikaa
apteekkien määrää ja estää monilla muillakin tavoin toimivan kilpailun
kautta saatavien tehokkuushyötyjen ja säästöjen syntyminen. Lääk-
keiden jakelua on mahdollista merkittävästi tehostaa ilman, että lääke-
turvallisuus tai lääkkeiden saatavuus vaarantuu. Kilpailun dynaamiset
vaikutukset kannustavat apteekkeja ja muita lääkejakelijoita kehittämään
ja luomaan uusia kuluttajia hyödyttäviä palveluita ja toimintatapoja.

Lääkejakeluun ja lääkkeiden vähittäismyyntiin liittyvän sääntelyn arviointi
ja kehittäminen kokonaisuutena on välttämätöntä. Osittaisuudistuksissa
ongelmana on se, miten voidaan turvata samaan aikaan eri toimijoiden
tasapuoliset toimintaedellytykset.

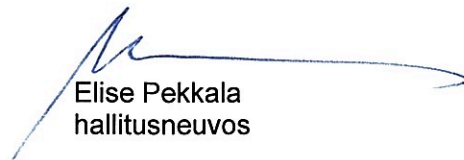
Lääkejakelua on pystyttävä kehittämään pikaisesti niin, että myös
suomalaisilla yrityksillä on hyvät valmiudet vastata kiristyvään ja rajat
ylittävään kansainväliseen kilpailuun esimerkiksi verkkokaupassa.
Digitalisaatiota ei voi täysimääräisesti hyödyntää, jos sääntely pakottaa
sen sopeutumaan vain tiukasti määriteltyyn ja liikkumavaraltaan
suppeaan toimintaympäristöön.

Kustannustehokas ja samalla turvallinen lääkejakelu ei voi jatkossa
perustua vain nykyisenkaltaiseen, pelkästään proviisoriomistuksessa
tapahtuvaan jakeluun. Ainakin itsehoitolääkkeitä on voitava myydä myös
päivittäistavarakaupan omana toimintana. Apteekkialalle tulon esteet
onkin purettava kokonaan, jolloin voidaan myös lisätä nykyisten
apteekkien elinvoimaisuutta sallimalla niille mahdollisuuksia tarjota
muitakin lääkejakelun yhteyteen sopivia terveys- ja hyvinvointipalveluja.

Apteekkien sääntelyn purkamista on pidetty tarpeellisena jo pitkään.
Vähittäismyyntiä koskevia uudistuksia on toteutettava mahdollisimman
pikaisesti jo tulevan hallituskauden alusta alkaen, vaikka tavoitteena
onkin koko järjestelmän uudistaminen.

Antti Neimala
ylijohtaja

Elise Pekkala
hallitusneuvos

JAKELU

Sosiaali- ja terveysministeriö

TIEDOKSI

Työ- ja elinkeinoministeriö